

Сікорський Т. В.,

Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці

ЦІНІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (на матеріалі політичних промов Б. Обами та М. Ромні)

Стаття присвячена вивченню евалюативного компонента політичного дискурсу кандидатів у президенти Б. Обами та М. Ромні. Здійснено функціонально-семантичний аналіз політичного дискурсу кожного політика.

Ключові слова: політичний дискурс, концепт, риторика, концептосфера, евалюативний компонент, лексема.

Статья посвящена изучению эвалюативного компонента политического дискурса кандидатов в президенты Б. Обамы и М. Ромни. Осуществлен функционально-семантический анализ политического дискурса каждого политика.

Ключевые слова: политический дискурс, концепт, риторика, концептосфера, эвалюативный компонент, лексема.

The present paper is a study of the evaluative component of the political discourse of the presidential candidates Barack Obama and Mitt Romney. The functional semantic analysis of both politicians' discourse is undertaken.

Keywords: political discourse, concept, rhetoric, conceptual system, evaluative component, lexeme.

Базові концепти політичного дискурсу загалом потребують висвітлення їх системоутворюючі функції та семантичної особливості. Класичними працями, де досліджено проблеми дискурсу, можна назвати наукові праці Ю. Габермаса (2003), Т. ван Дейка (1983) та М. Фуко (2006). Деякі аспекти політичного дискурсу знаходять своє відображення в роботах зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити М. Ільїна (1995), С. Переверзева (2006), Є. Кожем'якіна (2006), Г. Почепцова (1998), В. Павлуцьку (2008), та М. Гейса, (1998), В. Михайленка (2011), М. Ончуленка (2012). У статті піднімається проблема ролі оцінного концепту в американському політичному дискурсі на прикладі передвиборних промов Б. Обами та М. Ромні, які складають сучасний політичний дискурс Америки останньої декади ХХст. та першої декади ХХІ ст.

У статті здійснено також функціонально-семантичний аналіз політичних промов кандидатів у президенти США та визначено їх жанрову класифікацію. Об'єктом дослідження виступають лексеми із спільним оцінним компонентом, які можна вважати домінантним засобом репрезентації концепта «евалюативності» в американському політичному дискурсі. Матеріалом дослідження стали політичні промови кандидатів на посаду президента США Б. Обами та М. Ромні 2012 р.

Недостатня вивченість мовознавцями евалюативної «маркованості» політичного дискурсу ХХІ століття у з'явленому аспекті обумовлюють актуальність проблеми. Наукова новизна дослідження полягає в аналізі евалюативного компоненту у промовах американських політиків.

Для президентської риторики США як складової політичного дискурсу, на думку О. Фоменко, характерна ціннісна орієнтація, дотримання принципу політичної коректності, посилена увага до проблем прав жінок та етнічних меншин [2, с. 18].

Розглядаючи словниковий склад мови як ключ до етнофілософії, історії та політології, А. Вежицька виділяє концепти, терміни філософії та політології, такі як «parliament, oath, democracy», з одного боку, та неспеціальні концепти, що репрезентуються лексемами «freedom», «justice», «truth» – з іншого [1, с. 441].

Іншу класифікацію концептів, які функціонують у політичній сфері, запропонувала Е. І. Шейгал. Автор вирізняє концепти з точки зору основних аспектів філософського осмислення політичного світу: політичної онтології, ідеології та аксіології [3, с. 24-26]. На основі наведеної класифікації, ми зробили спробу представити класифікацію концептів, що відображає специфіку когнітивної організації американського політичного дискурсу останньої декади ХХ ст. та першої декади ХХІ ст.

Завдяки аналізу евалюативної насиченості «меседжів» політичних промов Б. Обами та М. Ромні, ми поділили всі ціннісні одиниці на загальнодержавні, загальнолюдські та релігійні. До загальнодержавних цінностей належать такі, що спрямовані на висвітлення орієнтирів, важливих для розвитку народу, незалежно від особливостей географічного, ідеологічного чи культурного чинників регіону (health care, education, future, liberty, security, history), наприклад:

Барак Обама: «I'll be the President who finally brings Democrats and Republicans together to make health care affordable and available for every single American» [4].

Загальнолюдські цінності – це будь-які матеріальні чи духовні явища, які мають велике значення для конкретної особистості. Б. Обама: «But there is one thing on this February night that we do not need the final results to know – our time has come, our movement is real, and change is coming to America» [4].

Релігійні цінності формують групу важливих концептів, які, у свою чергу, формують концептосферу «релігія», яка побудована за семантичною шкалою «добро – зло». Сакральні цінності у житті суспільства й особистості виконують важливу ціннісно-регулятивну функцію, наприклад:

Б. Обама: «Thank you, and may God bless you and the United States of America» [4].

Порівняємо використання цінностних одиниць у промовах М. Ромні.

Текст досліджених політичних промов М. Ромні містить 21 лексичну одиницю, що позначають концепт «freedom», 17 – концепт «history» та 11 – концепт «future». Міт Ромні: «In a turbulent world, Poland stands as an example and defender of freedom» [5]. Варто зазначити, що ціннісний компонент, вербалізований загальнодержавними концептами, переважає у промовах М. Ромні.

Загальнолюдський компонент у політичній промові М. Ромні представлений наступними концептами: «After that stay in England, I visited the State of Israel – a friend of your country and mine» [5].

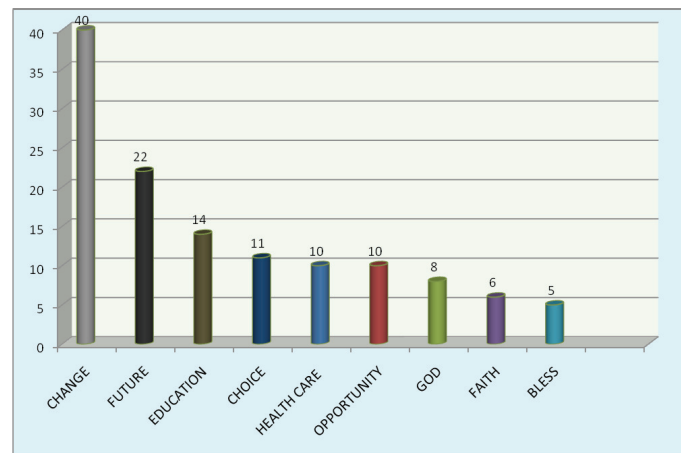


Рис. 1. Порівняльна характеристика кількісних даних евалюативних компонентів у промовах Б. Обами

Текст досліджених політичних промов М. Ромні містить 17 лексичних одиниць, що позначають концепт «friend», 9 – концепт «family» та 8 концепт «support». Отож, частка концептів, що містять прототип загальнолюдської цінності є домінуючою у тексті досліджених політичних промов Б. Обами.

Текст політичних промов М. Ромні насичений релігійним ціннісним компонентом: «They came not just in pursuit of the riches of this world but for the richness of this life. Freedom. Freedom of religion». [5]. Текст досліджених політичних промов М. Ромні містить 6 лексичних одиниць, що позначають концепт «God», 5 – концепт «religion».

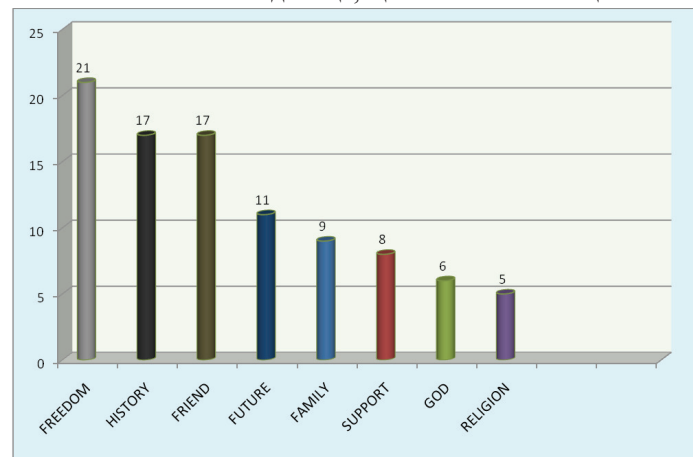


Рис. 2. Порівняльна характеристика кількісних даних евалюативних компонентів у промовах М. Ромні

Як бачимо, концепти із конотацією загальнодержавних цінностей, посідають чільне місце серед високо частотних концептів у промовах Б. Обами та М. Ромні. Частка концептів, які містять прототип загальнолюдської та релігійної цінності домінуюча у політичному дискурсі Б. Обами.

Отже, порівняльний аналіз політичних семантизації концепта «евалюативності» політичному дискурсі Барака Обами та Міта Ромні, свідчить про значні відмінності у ціннісній орієнтації політичного дискурсу кандидатів на посаду президента США. Концепти, що репрезентують загальнодержавні цінності переважають у концептосфері «політик», актуалізований в ідіолекті М. Ромні. Він вдало оперує цінностями, що не залежать від класових інтересів, симпатій, уподобань, однаковими для представників усіх класів і верств суспільства. Концепти, що репрезентують загальнодержавні цінності, широко актуалізовані в ідіолекті Б. Обами. Частка лексем, що репрезентують релігійні цінності, домінує у політичних промовах Б. Обами.

Перспектива дослідження полягає у подальшому аналізі політичного дискурсу з погляду расового та гендерного чинника на його ціннісну орієнтацію.

Література:

1. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. – М. : 1999. – С. 441.
2. Фоменко О. С. Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу США (90-ті роки ХХ століття). Автореф. дис...канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1998. – С. 18.
3. Шейгал Е. И. Культурные концепты политического дискурса // Коммуникация: теория и практика в различных социальных контекстах. – Пятигорск : 2002. – С. 24-26.
4. Barack Obama Super Tuesday: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://obamaspeeches.com/E02-Barack-Obama-Super-Tuesday-Chicago-IL-February-5-2008.htm>.
5. Mitt Romney: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://mittromneycentral.com/speeches/2012-speeches/083012-romney-accepts-the-gopnomination-in-tampa/>